

Závěrečná zpráva Akreditační komise o hodnocení doktorských studijních programů na Právnické fakultě Masarykovy univerzity

Duben 2012

O hodnocení rozhodla Akreditační komise, která podle ustanovení § 84 odst. 1 písm. a) zákona o vysokých školách pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranně posuzuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou a další tvůrčí činnost vysokých škol, na svém zasedání ve dnech 13. – 15. září 2010.

Účelová pracovní skupina, která byla jmenována Akreditační komisí na zasedání ve dnech 30. ledna – 1. února 2012, pracovala v následujícím složení: Milan Bakeš – předseda, Vladimír Sládeček (Právnická fakulta UK v Praze), Zbyněk Švarc (Fakulta mezinárodních vztahů VŠE v Praze), Květoslav Kramář (Institut kontroly, o. p. s.), Jan Tryzna (Právnická fakulta UK v Praze) a Radim Boháč (Právnická fakulta UK v Praze).

Zpráva vychází ze dvou zdrojů, a to Dotazníku pro hodnocení akreditovaných činností – doktorské studijní programy, který podle zadání Akreditační komise vypracovala hodnocená fakulta, a závěrů účelové pracovní skupiny, které vyplynuly z hodnotící návštěvy dne 15. března 2012. Jednání se účastnili Zbyněk Švarc, Květoslav Kramář, Jan Tryzna a Radim Boháč.

Pracovní skupině byly Právnickou fakultou MU předloženy s potřebným předstihem všechny požadované podklady a v průběhu samotné kontroly poskytnuty další doplňující informace a materiály.

1. Úvod

Přehled akreditovaných doktorských studijních programů a oborů:

Název studijního programu	Název studijního oboru	Standardní doba studia	Konec platnosti akreditace
Teoretické právní vědy	Dějiny práva a římské právo	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Finanční právo a finanční vědy	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Mezinárodní a evropské právo	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Mezinárodní právo soukromé	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Občanské právo	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Obchodní právo	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Pracovní právo	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Správní právo a právo životního prostředí	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Teorie práva	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Trestní právo	4	31. 12. 2016
Teoretické právní vědy	Ústavní právo a státověda	4	31. 12. 2016
Teoretyczne Nauki Prawnicze	Prawo Finansowe i Nauki Finansowe	4	31. 12. 2016
Theoretical Legal Sciences	International and European Law	4	31. 12. 2016
Theoretical Legal Sciences	International Private Law	4	31. 12. 2016

2. Výzkumná, vývojová a další tvůrčí činnost

Zapojení Právnické fakulty MU a jejích pracovníků do vědecko-výzkumné činnosti odpovídá jejímu postavení v systému vysokých škol a výzkumných institucí v České republice. V předložených materiálech mohly být výrazněji zmíněny výzkumné projekty, popř. záměry na období roku 2012 a následující, a to jak v rámci mezinárodních projektů a projektů vyhlášených v ČR, zejména GA ČR, tak i v rámci „interních“ projektů.

3. Akademičtí pracovníci (personální zabezpečení)

Podle Standardů AK školiteli studentů doktorského programu mohou být pouze docenti, profesoři nebo další významní odborníci schválení vědeckou nebo uměleckou radou.

U školitelů, přednášejících a členů oborové rady doktorského programu musí být uvedena jejich vědecká, výzkumná, vývojová, umělecká nebo další tvůrčí činnost v oboru jejich působení a vztahující se k doktorskému studijnímu programu za posledních 5 let, a to zejména publikacemi v renomovaných odborných časopisech, případně autorstvím monografií nebo uměleckých nebo inženýrských děl.

V oborové radě musí být dostatečným způsobem zastoupeni akademičtí pracovníci, kteří mají na dané vysoké škole uzavřen pracovní poměr v rozsahu plného úvazku.

3.1. Složení oborové rady

Oborová rada studijního programu Teoretické právní vědy uskutečňovaného na Právnické fakultě MU je tvořena dvanácti interními a dvěma externími členy, z nichž všichni jsou profesory nebo docenty (13 v oboru právo a 1 v oboru ekonomie). Externí členové oborové rady působí na Ústavním soudu a na soukromé Vysoké škole manažerské informatiky a ekonomiky, a.s.

Vedle toho působí na Právnické fakultě MU také oborové komise, a to pro všech 11 studijních oborů doktorského studijního programu, jmenovitě pro studijní obory Dějiny práva a římské právo, Finanční právo a finanční vědy, Mezinárodní právo soukromé, Mezinárodní a evropské právo, Občanské právo, Obchodní právo, Pracovní právo, Správní právo a právo životního prostředí, Teorie práva, Trestní právo a Ústavní právo a státověda.

Oborové komise mají většinou sedm členů a jsou tvořeny profesory a docenty činnými v příslušném oboru práva nebo v právním oboru příbuzném, popřípadě v oborech mimoprávních, a zčásti též vyučujícími bez habilitace, z nichž všichni jsou (s jedinou výjimkou) nositeli vědecké hodnosti. Ve srovnání se složením oborové rady mají oborové komise významnější podíl externích členů; ti působí na jiných právnických fakultách či jiných vysokých školách včetně jedné zahraniční, na Soudním dvoru Evropských společenství, na Ústavním soudu, na Nejvyšším soudu, na krajských soudech, v České národní bance, v Povodí Moravy, s. p. či jako advokáti.

Personální složení oborové rady, včetně složení jedenácti oborových komisí, je zajištěno na velmi vysoké úrovni a v plném rozsahu pokrývá příslušné obory práva jak habilitovanými vysokoškolskými pedagogy odpovídajícího odborného zaměření, tak vysoce kvalifikovanými odborníky z praxe.

3.2. Školitelé a přednášející v doktorském studijním programu

Na Právnické fakultě MU působí 81 školitelů a přednášejících, z nichž 45 jsou profesory nebo docenty. Školitelů je 69, přičemž profesory a docenty je 40 z nich. Poměrně vysoký počet školitelů – 29, tj. 42 % z celkového počtu školitelů, tedy představují vyučující bez habilitace. Ve většině případů jde o zkušenější a širší akademické veřejnosti obecně známé pedagogy s výraznější odbornou publikační a další tvůrčí činností a je tedy zřejmé, že výběr vyučujících pro funkce školitelů v doktorském studijním programu je uskutečňován odpovědně a uvážlivě. U dvou vyučujících se jejich zařazení do funkce školitele může nicméně jevit jako nepřilíš přesvědčivé (v jednom případě činí

publikační činnost za posledních 5 let pouhé dva publikační tituly a ve druhém případě jediný publikační titul).

Jako problematické se jeví, že další dva školitelé nemají vysokoškolské vzdělání v oboru právo. I když působí jako školitelé ve studijním oboru Finanční právo a finanční vědy, který svým zaměřením zasahuje též do oborů mimoprávních, jde i v tomto případě o součást studijního programu Teoretické právní vědy, a z tohoto důvodu zřejmě nelze považovat jejich jmenování do funkcí školitelů v tomto právnickém doktorském studijním programu za zcela vhodné.

Problematickou skutečností rovněž je, že ve studijním oboru Finanční právo a finanční vědy žádný ze školitelů dosud není habilitován v tomto oboru. Ta je poněkud vyvažována jednak tím, že mezi všemi studijními obory doktorského studijního programu Právnické fakulty MU jde o výjimku, jednak již zahájeným habilitačním řízením u jednoho perspektivního vyučujícího, působícího na katedře finančního práva a národního hospodářství na Právnické fakultě MU.

3.3. Dílčí doporučení a závěry

Usilovat o postupné zvyšování podílu habilitovaných vyučujících na výkonu funkcí školitelů v doktorském studijním programu Teoretické právní vědy.

Do funkcí školitelů v doktorském studijním programu Teoretické právní vědy zapojovat pouze ty nehabilitované vyučující s vědeckou hodností z oboru právo, kteří mají dlouhodobější pedagogickou zkušenost, vykazují mimořádné výsledky ve vědecké a publikační činnosti a u nichž je odůvodněný předpoklad brzkého zahájení habilitačního řízení.

Do funkcí školitelů v doktorském studijním programu Teoretické právní vědy nezařazovat vyučující, kteří mají vysokoškolské vzdělání výlučně v mimoprávních oborech.

4. Disertační práce

Právnická fakulta předložila celkem 51 obhájených disertačních prací, přičemž v průměru připadalo cca 5 prací na jeden právní obor (celkem 11 oborů).

Podle pravidel upravujících podobu disertačních prací je stanoven rozsah práce minimálně na 150 stran (261 000 znaků včetně mezer). Jiná podrobnější pravidla kromě pravidel technických (členění práce, způsoby citace) nejsou stanovena.

Podle stanovené vnitřní procedury je ke každé práci pro účely obhajoby vypracován abstrakt práce (autoreferát), který je shrnutím obsahu práce. Dále jsou pak k práci vypracovány dva posudky oponentů a dále hodnocení školitele.

Uvedená formální kritéria byla u všech prací v podstatě splněna. Poněkud nepochopitelně nebyly součástí některých svázaných prací seznamy použité literatury. Ty byly uvedeny jako příloha autoreferátu (ve všech případech) a byly též součástí elektronické podoby práce přístupné na internetu. Není však zřejmé, z jakého důvodu nebyl seznam literatury přímo součástí práce v té podobě, ve které byla předložena k obhajobě.

Zkoumané práce se svojí kvalitou lišily. Vedle prací, které svým rozsahem, způsobem zpracování, použitou literaturou včetně zahraničních publikací více než splňovaly obvyklé požadavky, byly vypracovány i obhájeny práce, jejichž kvalita byla výrazně nižší (málo citací literatury, absence zahraniční literatury). U těchto prací nebyly přesvědčivé ani posudky oponentů, které formulovaly (oprávněně) řadu výtek, avšak zakončeny byly doporučením k obhajobě. Nebyla předložena žádná práce, která by nebyla k obhajobě doporučena, byť ve srovnání s jinými pracemi se zdála být nižší úrovně.

Prací s nižší úrovní byla výrazná menšina ve srovnání s pracemi, o jejichž kvalitě není nutno pochybovat.

5. Studenti a absolventi

Na fakultě v současnosti studuje přibližně 250 **studentů** doktorského studijního programu, z toho přibližně 70 v prezenční formě studia. Rozdíl mezi oběma formami spočívá v (očekávaném) rozsahu zapojení do činnosti příslušné katedry, grantové činnosti či zahraniční mobility.

Fakulta má velmi dobře propracovaný systém práce se studenty, včetně jeho administrativního zabezpečení. Podrobný individuální plán a pravidelné hodnocení jeho plnění, včetně ocenění příslušným počtem „kreditů“ vytváří efektivní tlak na doktorandy, aby průběžně plnili své povinnosti, a umožňuje fakultě ukončit studium s těmi, kteří jsou dlouhodobě pasivní.

6. Studijní program, studijní plán a jejich administrativní zajištění

Studijní program a studijní plán odpovídá standardnímu doktorskému studijnímu programu Teoretické právní vědy. Obsah (včetně publikačních nároků a vyučovací povinnosti) studijního oboru je určen studijním plánem oboru. Studijní evidence je vedena poměrně pečlivě.

Diskusi v pracovní skupině vyvolalo řešení převodu studentů do nově akreditovaného studijního programu, které fakulta přijala v souvislosti s ukončením předešlé akreditace studijního programu. Ze studijní dokumentace zcela jasně nevyplývá, zda studenti s tímto převodem souhlasili.

7. Závěr

Přes výše uvedené skutečnosti, které však mají především doporučující charakter, pracovní skupina na základě provedené kontroly konstatuje, že požadavky kladené na akreditovaný doktorský studijní program jsou plněny.

Závěry k akreditaci:

AK souhlasí s prodloužením platnosti akreditace doktorského studijního programu *Teoretické právní vědy* se studijními obory *Dějiny práva a římské právo, Finanční právo a finanční vědy, Mezinárodní a evropské právo, Mezinárodní právo soukromé, Občanské právo, Obchodní právo, Pracovní právo, Správní právo a právo životního prostředí, Teorie práva, Trestní právo a Ústavní právo a státověda*, doktorského studijního programu *Teoretyczne Nauki Prawnicze* se studijním oborem *Prawo Finansowe i Nauki Finansowe* s výukou v polském jazyce a doktorského studijního programu *Theoretical Legal Sciences* se studijními obory *International and European Law* a *International Private Law* s výukou v anglickém jazyce na dobu platnosti 8 let.